

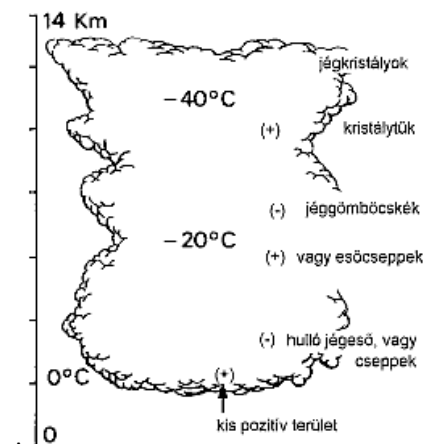
(1)

Szombaton északnyugat felől felszakadozik a felhőzet, több-kevesebb napsütésre lehet majd számítani, északkeleten eleinte azonban még többfelé valószínű zápor, zivatar. A szél fokozatosan északnyugatra fordul és újra megerősödik, északától a Dunántúlon helyenként viharossá fokozódik. Zivatar idején viharos szélre kell számítani, a legerősebb széllelőkezés néhol elérheti a 80-100 kilométeres sebességet. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 14, 19, míg a legmagasabb nappali 22, 27 fok között alakul szombaton.

(2)

A zivatarvékenység

A zivatar és a zápor fogalma nem tévesztendő össze. A zivatar mindig elektromos jelenséggel kapcsolódik össze, tehát villámlás, mennydörgés tapasztalható.

A légkör mindig gyengén ionizált állapotban van, tehát benne jelen vannak elektromosan töltött részecskék, ionok. Ezek az ionok a napsugárzás és a kozmikus sugárzás következtében keletkeznek. Az ionok töltésüktől függően szétválhatnak, elektromos tér jön létre. Ez az elektromos tér időben és térben is változik. Általában a talajfelszín negatív töltésű, míg a légkör pozitív töltésű. Köztük tehát feszültség alakul ki. Bizonyos meteorológiai helyzetekben ez a feszültség nagyon megnövekszik és ha ez a feszültség egy kritikus értéket meghalad, elektromos kisülés indul meg, amit *villámnak* nevezünk.

Töltéeloszlás a zivatarfelhőben

A villám általában nem csupán egy villámból áll, hanem a kisülési csatornát előkészítő elővillámot követi a fővillám, amely igen intenzív. A villám általában elágazásokat tartalmaz (mellékvillámok), melyek a villámcsapás kb. 5 km-es körzetében jelentenek veszélyt. A mennydörgés annak a következménye, hogy a kisülési csatorna a nagy áramerősség miatt igen hirtelen nagy mértékben felmelegszik és kitágul, majd hirtelen összehúzódik, ez hirtelen tágulás és összehúzódás következménye a dörgés. Mivel a hang kb. 330 m/s sebességgel terjed, a villám megpillantása és a dörgés meghallása között eltelt időből ki tudjuk számítani, hogy a villámcsapás tőlünk milyen távolságban történt. 3 másodpercet érdemes 1 km-re számolni. Tehát ha a villám után 15 másodpercen belül halljuk a dörgést, akkor a veszélyes zónában vagyunk. A zivatarfelhő vonulása is megállapítható a dörgés alapján. Ha a villámok dörgések közötti időtartama egyre több, akkor távolodik, míg ha egyre hamarabb halljuk a dörgést a villámok után, akkor felénk közeledik a zivatar.

Zivatar többféle időjárási helyzetben is keletkezhet. Szélcsendes időben, rekkenő hőségben nyáron kezdetben kialakul egy kis gomolyfelhő és ha a légköri viszonyok engedik, továbbfejlődve egyre nagyobb gomoly lesz belőle, majd a tropopauzát elérve szétterül és a teteje eljegesedik. Ezt onnan figyelhetjük meg, hogy amíg még csak folyékony cseppek vannak a felhőben, addig a teteje határozott éles körvonalakat mutat, de amikor az eljegesedés megindul, a körvonalai elmosódnak. Zivatar kialakulhat olyan terület fölött is, amely fölé korábban hideg levegő érkezett. Ha ekkor a talajközeli rétegek erősen átmelegednek, kialakulhatnak a feláramlások következtében zivatarok. Kialakulhat zivatar frontokkal kapcsolatosan is. Zivatarfelhőből eshet jégeső is. Fontos tudni, hogy még ha kezdetben borsó nagyságú jég hullik is, pillanatokon belül eshet tojás nagyságú is. A jégeső megindulásától kezdve mindenképpen védeni kell a fejet, például a fej fölé tartott hátizsákkal.

A zivatar egyébként időben nem tart sokáig, általában 0.5-1 óra között van a hossza. Rövid ideig tart tehát, de igen intenzív csapadék hullást eredményezhet és nagyon rövid idő alatt is nagy mennyiségű csapadék hullhat le.

Zápor, zivatar esetében előfordul, hogy felhőszakadás következik be. Ilyenkor az olyan vízmosságokban, völgyekben is folyhat víz, ahol máskor nem. Probléma lehet a meredek hegyoldalon lezúduló nagy mennyiségű víz is. Ilyen helyzetben célszerű minél magasabbra húzódnai a hegyoldalban és ott folytatni a túrát illetve a zivatar elmúltával a gerincere húzódnai.

A felhőszakadás veszélyét figyelembe kell venni esetleges táborhely kiválasztásánál is főként május, júniusban. Ha van a közelben vízfolyás, előfordulhat, hogy hirtelen megárad és elárasztja a tábor. Sőt az is előfordulhat, hogy a délután bekövetkezett felhőszakadás következtében csak este, éjszaka árad meg a patak, mert az árhullám csak akkor ér oda és így éjjel önt ki minket a sátorból. Ezért inkább a vízfolyástól távolabb célszerű sátrat verni. Arra sem árt odafigyelni, hogy a hegyoldalról lezúduló víz és sáros lé sem öntsön el minket. Végül jó, ha a tüzelővel is gondolkunk az esősebb napokra.

Mit tegyünk illetve mit ne tegyünk zivatar idején:

Ne tartózkodjunk hegycsúcson, gerincen, távvezeték tartóoszlop közelében, vasúti sín, barlangnyílás közelében.

Ne mozogjunk.

Ne álljunk dús lombú, magas fák alá.

Ha mezőn ér a zivatar, legjobb, ha leülünk és várunk.

A fémkeretes hátizsáktól szabaduljunk meg, minél messzebb legyünk tőle.

(3)

Nézd, milyen az ég arra! Mindjárt itt a vihar, hurcolkodjunk be, te hozd a poharakat, én viszem a többi!

(4)

vihar [1643] Szláv jövevényszó, vö. horvát-szerb *vihar, vihor*, szlovén *vihar, viher*, szlovák *víchor*, orosz *вихорь* [vihorj], *вихрь* [vihrj]: 'forgószél, szélvihar'. E szavak az ósszláv *vi- 'fon, teker, köt' ige származékai. A szó a régi nyelvben csak szűk területen élő tájszó lehetett, szélesebb körben a nyelvújítók terjesztették el. Névszói származéka a *viharos* [1825], igei származéka [1832].

(5)

vihar: Teophanikus szimbólum. Pusztító erőként negatív, megtermékenyítő esőként pozitív jelentést hordoz, az égisten és a földistennő násza (→**eső**). A kozmikus energiák tombolása, amely a régi idő végét és az új kezdetét jelzi, ebben az értelemben a káoszra és a kozmikus teremtesre egyaránt utal. Az eszkatologikus időt, az Apokalipszist, a történelmi korszakok kezdetét és végét, valamint a forradalmakat is jelezheti. • Számos ókori mitológia teremtő istene viharisten: pl. az asszíroknál és a babilóniaiaknál →**Baal (Bel)**; a hinduknál Agni, Indra; a germánoknál Tór és Donar; a görögöknél, rómaiknál →**Zeusz/Jupiter**. • Az amerikai indiánok az orkánt és a szélvészt az elemek lázadásának, a három elem (a levegő, a tűz és a →**víz**) föld elleni összeesküvésének tekintették. • A Bibliában az isteni beavatkozást (1Kir 19,11), Isten haragját (Jób 38,1–3; 1Sám 7,10) jelzi. A bosszúálló sorsot is jelentheti (Bölcs 5,21–23). Az isteni hatalom és dicsőség képét is idézi, amely lesújt Jahve ellenségeire, és békét ad Jahve népének (Zsolt 29). A vihar a Galileai-tavon jelenetének (Mt 8,23–27) allegorikus jelentései a hagyományos keresztény szimbolikával függenek össze (→**hajó/bárka** = Egyház (Eklészia); →**tenger** = a földi lét veszélyei, Pokol). A vihar lecsendesítése Jézus elemek fölötti uralmát fejezi ki. • Shakespeare A vihar c. drámájában a vihar Prospero hatalmának s az elemekkel való játékának az eszköze. A Lear királyban az agg király belső küzdelmét emeli ki. A romantika jellegzetes témája; a szenvedélyes élet megtestesítője. Az ún. Sturm und Drang ('vihar és előretörés'), a weimari klasszikából elágazó irodalmi irányzat az egyéniség és a szabadság előtérbe helyezését, a zsenikultuszt, s a felfokozott életérzések irodalmát jelentette. Vörösmarty Előszó c. versében a kozmikus méretű pusztulás, a vész kifejezője: „S az elsőtéült égnek arcain / Vad fénnyel a' villámok rajzolák le / Az ellenséges istenek' haragját.” Juhász Gyula a történelmi korszakokat elválasztó tisztító, vihart jeleníti meg (Magyar nyár 1918). József Attila Jön a vihar c. versében az ítélet, a kín és az egyéni fájdalom kifejezője, s míg a természet képes regenerálódni a vihar pusztítása után, addig az ember összeroppan a pusztítás súlya alatt. → **villám**

(6)

Az orrhullám magasra csapott. Az *Argo* nevű kutatóhajó halkan ingott le-föl a hullámtörésben, míg nyugodtan, teljes erővel haladva hatolt a déli koralltengerbe. Emberemlékezet óta nem vállalkozott rá hajó, hogy szelje e veszélyes vizeket, hiszen tele volt zátonnal, korallsziklával, ismeretlen víziszőrnyekkel. S mindenekelőtt itt volt az örök tájfun, a soha nem nyugvó forgószélvész. Nyughatatlanul vándorolt ide-oda ezen a tengeren, akár egy eleven, alamuszi lény, áldozatát kereste. Útja kiszámíthatatlan volt. S amit ez az orkán egyszer hatalmas karma közé kapott, többé nem eresztette el, míg gyufaszálnyi roncsokká nem tépte.

Persze az *Argo* nevű kutatóhajó különösképpen föl volt vértelve ez ellen a „vándor forgószélvész” ellen. Kék alamontból állt egészen, hajlékony és törhetetlen acélból, akár a tör pengéje. S szokatlan eljárással egyetlen darabból öntötték, illesztés, hegesztés nélkül. [...]

Az első hatalmas bukóhullám megragadta az acélhajót, és egy legalább ötven méter mély hullámvölgybe zúdította. Már ennél az első zúdulásnál egy kevésbé tapasztalt és bátor legénység, mint az Argóé volt, felerészben partra sodródik, másik fele egyszerűen elájul. Gordon kapitány azonban szétterpesztett lábbal állt a parancsnoki hídon, emberei szintén mocsanatlanul helytálltak. Csupán a szép bennszülött Momosan, aki nem szokta meg az ilyen tengeri utakat, mászott be az egyik mentőcsónakba.

Néhány másodperc múlva az ég koromfekete volt. Ordítva, üvöltve vetette magát a hajóra a forgószélvész, toronymagasra fölhajította, aztán meg szakadéknál is mélyebbre. Úgy tetszett, dűhe percről percre növekszik, mivel az acél Argónak csöppet se árthat.

A kapitány nyugodt hangon adta ki utasításait, az elsőtiszt harsányan adta tovább őket. Mindenki a helyén volt. Még Eisenstein professzor és asszisztensnői sem hagyták ott műszereiket. Kiszámították, a forgószélvész legelső magja hol helyezkedhetik el, hiszen a felé kellett a hajónak haladnia. Gordon kapitány magában csodálta a tudósok hidegvérét, végül is az ilyen emberek nincsenek épp tegező viszonyban a tengerrel.

Az első villám cikázott alá, s eltalálta az acélhajót, amely persze hogy tüstént megtöltődött elektromos árammal. Amihez hozzáérték, abból szikra csapott ki. De erre hosszú hónapok kemény gyakorlata után mindenki föl volt készülve az Argón. Ez már senkinek nem okozott meglepetést.

[...]

— Azt mondja, tudja népének egy ősrégi dalát – magyarázta a professzor –, azzal el lehet altatni a „vándor tájfun”, ha akad valaki, aki el meri énekelni.

— Ne kacagtasson! – dohogott Don Melú. – Altatódal egy ilyen orkánnak?

— Ön mit gondol róla, professzor? – kérdezte Sara asszisztensnő. – Lehetséges volna ilyesmi?

— Ne ítéljünk elhamarkodottan – mondta Eisenstein professzor. – A bennszülöttek hagyományában sokszor találunk igaz magra. Lehet, hogy vannak bizonyos hanglejtések, amelyek hatnak a zsum-zsum gumilasztikumra. Egyszerűen túl keveset tudunk annak életföltételeiről.

— Végére nem árthat – határozott a kapitány –, próbáljuk meg, hátha. Mondja meg neki, hogy énekeljen.

A professzor a szép bennszülött lányhoz fordult, s azt mondta:

— Malumba didi oiszfal huna-huna, vavadu?

Momosan bólintott, s mindjárt neki is fogott a különös éneknek. Néhány hangból állt csupán, azok tértek vissza újra meg újra:

*Eni meni allubeni
vanna tat szuszura teni!*

A lány tapsolt hozzá, s ütemesen körbeugrált.

Az egyszerű dallamot meg a szavakat nem volt nehéz megjegyezni. Mások is bekapcsolódtak, nemsokára az egész legénység énekelt, tapsoltak hozzá és ütemesen ugráltak. Különös látvány volt, hogy Don Melú, az öreg tengerimedeve, végül a professzor énekel, tapsol, mintha játszóteri gyerekek volnának.

S valóban, amit senki se hitt volna közülük, bekövetkezett!

Az óriáspörgő egyre lassúbb lett, végül megállt és merülni kezdett. A hullámok dörögve csaptak össze fölötte. A vihar egyszerre alábbhagyott, az eső elállt, az ég tiszta lett és kék, a tenger hullámai megnyugodtak. Az Argó ott állt a csillámló víztükrön, mintha soha nem látott volna mást, csak békét, nyugalmat.

(7) Első felvonás

1. szín

*Egy hajón a tengeren. Dörgés és villámlás viharos zaja hallatszik.
Belép kétfelől egy Hajóskapitány és egy Kormányos.*

HAJÓSKAPITÁNY Kormányos!

KORMÁNYOS Itt vagyok, uram: mi jó híre van?

HAJÓSKAPITÁNY Szólj rá a fiúkra: essetek neki szaporán, vagy zátonyra futunk: mozgás, mozgás. *(El. Matrózok be.)*

KORMÁNYOS Hejhó, kedveskéim! Vidáman, vidáman, kedveskéim! Fürgén, fürgén! Vonjátok be a csúcsvitorlát. Figyeljete a kapitány sípjára.

Fújd, míg meg nem pukkadsz, míg van helyünk! *(Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinánd, Gonzalo és mások jönnek.)*

ALONSO Jó kormányos, csak óvatosan. Hol a kapitány? Vezényeld az embereket.

KORMÁNYOS Kérem, maradjanak most odalent.

ANTONIO Hol van a főnök, fickó?

KORMÁNYOS Nem hallja a hangját? Csak nehezítik a dolgunk: maradjanak a kabinjukban: besegítenek a viharok.

GONZALO Dehogya, jól van, nyugodj meg.

KORMÁNYOS Majd, ha a tenger is. Arrébb! Aki fönt bömböl, több, mint egy király! A kabinba! Csönd! Ne zavarjanak.

GONZALO Jó, de gondold rá, ki az utasod.

KORMÁNYOS Senki, akit jobban szeretnék, mint saját magamat. Maga tanácsos: ha csöndet tud parancsolni ezeknek az elemeknek, és azonnal békét terem, egy ujjal se nyúlunk a kötelekhez; éljen a hatalmával: ha nem képes rá, köszönje meg, hogy eddig is élt és készüljön föl a kabinjában a szerencsétlenségre, ha az jön el. - Vidáman, szívecskéim! - El az utunkból, mondom. *(Kimegy.)*

GONZALO Megnyugtattott ez a fickó: nem viseli a fulladás jelét: éppen akasztófára való a képe. Tarts ki, Szerencse, amíg fel nem húzták! A sorsa kötele legyen a sodronyunk, mert a sajátunk nem sokat ér! Ha nem arra született, hogy felhúzzák, nyomorultul áll az ügyünk. *(Kimennek.)*

Visszajön a Kormányos.)

KORMÁNYOS Le a főárbocot! Fürgén! Lejjebb, lejjebb! Hozzátok le, megpróbáljuk a fővitorlával. *(Kiáltás kint.)* A franc ebbe a bömbölésbe! ezek túloldítják a vihart és a parancsaimat. -

(Visszajön Sebastian, Antonio és Gonzalo.)

Már megint? mit csinálnak itt? Adjuk föl és fulladjunk meg? El akarnak sülyedni?

SEBASTIAN Franc a torkodba, te üvöltöző, istenkáromló, pofátlan kutya!

KORMÁNYOS Akkor dolgozzon maga.

ANTONIO Lógni fogsz, te korcs! Ebadta szájas kurafi, te szemtelen szájhős, mi nem félünk úgy a fulladástól, mint te.

GONZALO Garantálom, hogy ez nem fog megfulladni; még ha a hajó nem is volna erősebb egy dióhéjnál, és még ha olyan lukas volna is, mint egy cégeres ribanc.

KORMÁNYOS Fordítsd szélnek, szélnek! Föl két vitorlát; tengernek megint; állj szélbe.

(Matrózok jönnek be, vizesen.)

MATRÓZOK Végünk van! Imádkozzunk, imádkozzunk! Végünk van! *(El.)*

KORMÁNYOS Muszáj lesz lent vacogni?

GONZALO Imádkozik a király és a herceg! Na jobb lesz, ha mi is.

SEBASTIAN Elég volt ebből.

ANTONIO Részeg disznók kockáztatják az életünket. - Ez a nagyszájú, - fulladj meg, feküdj lent, és mosson tíz dagály!

GONZALO Ezt fölkötik még, ha minden csepp víz megfogadta is, hogy tátott szájjal nyeli el őt.

(Zavaros zaj bentről)

- "Kegyelem!" - "Elsülyedünk!" - "Asszony, fiaim, Isten veletek!" - Ég veled, testvér!" - "Elsülyedünk!" -

ANTONIO Sülyedjünk a királlyal. *(Kimegy.)*

SEBASTIAN Búcsúzzunk el tőle. *(Kimegy.)*

GONZALO Na most adnék ezer hektár földet egy hold szárazföldrét; legyen gazos, legyen gyomos, akármilyen. De fönt eldöntetett! Bár inkább halnék szárazabb halált. *(Kimegy.)*

(8)

Jön a vihar, tajtékja ében,
haragos bírák feketében,
villámok szelnek át az égen,
mint fájó fejen a kinok,
utánuk bársony nesz inog,
megremegnek a jázminok.

Almaszirmok - még ép a roncs ág -
igyekszenek, hogy szállni bontsák
kis lepkeszárnyuk - mily bolondság!
S ameddig ez a lanka nyúl,
a szegény fűszál lekonyúl,
fél, hogy örökre alkonyúl.

Borzongásuk a nem remélt vád -
így adnak e kicsinyek példát,
hogy fájdalmad szerényen éld át,
s legyen oly lágy a dallama
mint ha a fű is hallana,
s téged is fünek vallana.

Rendezés: Legrégebbi ▼

Tetszik · Válasz · 1 · 2012. június 11. 15:18

Tetszik · Válasz · 1 · 2012. június 11. 15:18

Floo, nyakonverlek, csak egyszer kerüljek arra! :-)))

Tetszik · Válasz · 2012. június 11. 17:29

Hogy a tornádó vinne el :))

Tetszik · Válasz · 2012. június 11. 20:59

Bennetek bízom, hogy átállítjátok a zivatart pozitív villámokra. De várhattam!

Tetszik - Válasz - 2012. június 11. 23:27

nagyon jók a képeid !

Tetszik · Válasz · 2012. június 22. 12:22